

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Юрія Федьковича**

«Затверджую»
Ректор _____ С. В. Мельничук
« ____ » _____ 20__ р.

ПРОГРАМА
вступного випробування (співбесіди)
зі спеціальності 041 – богослов'я
(освітній рівень «бакалавр», скорочена форма навчання)

Схвалено Вченою радою філософсько-теологічного факультету
(Протокол № 8 від 27 лютого 2018 р.)

Голова ради

член-кореспондент НАПН України,
проф. Балух В.О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування (співбесіди) розроблена для зарахування на скорочену форму навчання (денну та заочну) зі спеціальності 041 – богослов'я, за освітнім рівнем «бакалавр».

Програма містить основні вимоги до вступників – потенційних здобувачів вищої освіти, які мають намір отримати бакалаврський рівень вищої освіти зі спеціальності 041 – богослов'я за скороченою формою навчання (зарахування на II-й курс на базі диплома молодшого спеціаліста та/або молодшого бакалавра), виданих навчальними закладами будь-якої форми власності.

В основу програми вступних випробувань покладено зміст базових богословських навчальних дисциплін, засвоєння яких є важливою складовою підготовки для вступу на філософсько-теологічний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича і здобуття вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 041 – богослов'я.

Програму розроблено з урахуванням матеріалів сучасних підручників, посібників, хрестоматій і довідково-словникової літератури з культурології, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, кафедрою культурології, релігієзнавства і теології ЧНУ імені Юрія Федьковича, а також з використанням передового досвіду викладання богословських дисциплін у провідних ВНЗ України.

Головною **метою вступних випробувань** (співбесіди) за цією програмою є:

- виявлення знань та вмінь вступника оперувати базовими богословськими поняттями і категоріями;
- оцінка навичок аналітичного мислення та здатності оцінювати специфіку формування і розвитку богословської науки;
- узагальнення знань вступника щодо провідних тенденцій розвитку сучасного світового й українського богослов'я.

Програма сфокусована так, щоби вступник, розкриваючи основний зміст питань білету (а в разі потреби й додаткових питань), зміг виявити рівень володіння фаховими компетенціями, які формуються для здобувача вищої освіти зі спеціальності 041 – богослов'я шляхом виконання навчального плану першого року навчання в межах виконання освітньої програми бакалавра.

Для успішного складання вступних випробувань абітурієнту необхідно підтвердити:

- розуміння інтегрального характеру богословської науки, її структури та предметного поля;
- засвоєння основних концепцій богослов'я, його базових категорій та понять;
- ознайомлення з різними підходами до потрактування богословської науки

та її структурних частин;

- обізнаність з механізмами зміни культурної картини світу, їхньою обумовленістю різними чинниками;
- знання про основні етапи розвитку світової та української культури, їхню специфіку;
- здатність самостійно аналізувати та узагальнювати провідні тенденції розвитку сучасної культури.

Вступний іспит з богослов'я містить питання із таких навчальних дисциплін, як «Догматичне богослов'я», «Ісагогіка, екзегетика та герменевтика Старого Завіту», «Історія Древньої Церкви», «Православний богослужбовий устав» знання яких є необхідними для здобуття фахових компетентностей для здобуття студентами вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 041 – богослов'я першого року навчання.

Завдання, що входять до програми є адаптованими для всіх, хто має неповну вищу освіту з будь-якого напрямку підготовки/спеціальності й хоче здобути повну вищу освіту зі спеціальності 041 – богослов'я за скороченою формою навчання на кафедрі культурології, релігієзнавства і теології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

1. *Догматичне богослов'я та його місце у структурі богословської науки.*

Походження слова «догмат» його значення в філософській і богословській літературі. Основні критерії догматів віри: теологічність, богоодкровенність, церковність, загальнообов'язковість. Співвідношення догматів з святоотцівськими теологуменами й окремими богословськими думками.

2. *Поняття про джерела та суть богословської догматичної науки.*

Джерела догматичного знання. Місця Св. Письма, які говорять про богонатхненність Св. Передання і Св. Письма. Предмет і методи догматичного богослов'я. Місце догматичного богослов'я в системі богословських дисциплін і в загальній структурі богословського знання.

Принципи формування догматів, відмінність віроповчальних істин від інших видів знання.

3. *Вчення про Бога у системі православного віровчення.*

Вчення Православної Церкви про Пресвяту Трійцю. Богооткровенність догмату про Пресвяту Трійцю. Вказівки на троїчність Осіб Божества в Старому Завіті. Вказівки на троїчність Осіб Божества в Новому Завіті. Розрізнення Божественних Осіб за Їхніми особистими властивостями. Основні тринітарні ересі та їх специфіка. Аріанство як тринітарна ересь: історія та зміст. Македонізм як тринітарна ересь: історія та зміст.

4. *Роль і значення Старого Завіту в сучасному богослов'ї.*

Загальні поняття про Біблію. види змісту Святого Письма. способи тлумачення Святого Письма. види духовного змісту Біблії (прообраз, притча, аполог, видіння, символ).

5. *Законодавчі книги Старого Завіту: ісагогіко-екзегетичний аналіз та провідні ідеї.*

Загальні поняття про П'ятикнижжя Мойсея. Книга Буття. Книга Вихід. Книга Левит. Книга Чисел. Книга Второзаконня. Біблійні дані про творення світу. Причини і наслідки гріхопадіння. Біблійна розповідь про життя перших людей (Адам. Каїн. Авель). Передумови потопу. Історія Ноя та його нащадків. Причина і наслідки вавилонського стовпотворіння. Історія Аврараама. Доля міст Содом і Гоморра. Історія праведного Йосифа. вихід ізраїльтян із Єгипту. Встановлення старозавітньої Пасхи. особливості релігійно-морального та цивільного законодавство ізраїльського народу.

6. *Історичні книги Старого Завіту: ісагогіко-екзегетичний аналіз та провідні ідеї.*

Поняття про історичні книги Старого Завіту. Ісагогічні дані про книгу Ісуса Навина. Обставини переходу ізраїльтян через Йордан та завоювання

обіцяної землі. Особливості історичного періоду Суддів Ізраїлевих. Ісагогічні⁵ дані про книгу Руф. Ісагогіко-екзегетичні дані про книги Царств: священні письменники, час написання, назви книг у різних біблійних текстах. загальну характеристику періоду Царів Ізраїлевих. Загальна характеристика історії Північного (Ізраїльського) і Південного (Юдейського) царств. Часи Царювання Самуїла, Давида, Соломона. Ісагогічні дані про Неканонічні історичні книги Старого Завіту.

7. Повчальні та пророчі книги Старого Завіту: ісагогіко-екзегетичний аналіз та провідні ідеї.

Загальні поняття про повчальні книги Старого Завіту. Ісагогічні дані про книгу Іова: священний письменник, історичність особи Іова, час і мета написання книги. ісагогічні дані про книгу Псалтир: священні письменники, формування книги, назва, богослужбове використання. Книга Притч Соломонових: священний письменник, назва, богослужбове використання. Основні елементи вчення книги Притч Соломонових. основні елементи вчення книги Екклезіаста (Проповідника). Ісагогічні дані про книгу Пісні пісень Соломона. Книга Премудрості Ісуса, сина Сирахового: назва, автор, час і мета написання. загальну характеристику пророчих книг Святого Письма Старого Завіту. Поняття про великих і малих пророків. Пророцтва щодо подальшої долі Ізраїля. Загальна характеристика месіанських пророцтв.

8. Історія Древньої Церкви у системі богословської науки. Історія ранньохристиянських спільнот.

Поняття про історію, Церкву і церковну історію. Хронологічні межі та основні періоди історії Древньої Церкви. Джерела і посібники. Спеціальні джерела церковної історії. Виникнення Церкви Христової та перші успіхи апостольської проповіді. Благовісницька праця святих апостолів. Гонитель Савл – апостол Павло. Особливості служіння апостолів. Розбудова Християнської Церкви: харизматичне служіння, церковна ієрархія та богослужіння. Християнство та язичницький світ: причини гонінь на християн.

9. Становлення Християнства у I-III століттях: віровчення, структура, богослужіння.

Церковна ієрархія (клір) в перші століття розвитку Християнства. Християнська писемність: мужі апостольські й апологети. Оріген як християнських мислитель: його твори і богословська система. Минуцій Фелікс та його теологічні погляди. Відносини між Церквою та державою впродовж I-III ст.

Церковний устрій в II-ий період історії Церкви. Богословські погляди Тертуліана, св. Полікарпа Смирнського, Папія Іерапольського та св. Юстина Філософа. Провідні ідеї богословських творів «Послання Варнави» та «Пастир Єрма». Роль Климента Римського у становленні християнської теології. Формування церковної структури і управління (митрополії, патріархати). Розвиток патріархатів: історична фіксація. Єресі і розколи у Древній Церкві.

**10. Богослужіння у системі православного віровчення:⁶
теоретичний і практичний виміри.**

Поняття про богослужіння: біблійний вимір. Поняття про храм: історія формування храмової культури, символізм та значення. Священнослужителі та церковнослужителі Православної Церкви: вимоги до кандидатів їх права, обов'язки. Поняття про богослужіння: тижневе та річне коло богослужінь.

Поняття про Божественні Літургії (свт. Іоана Золотоустого, свт. Василя Великого, свт. Григорія Двоєслова): історія виникнення та богословська суть. Християнська сакраментологія (вчення про Таїнства): історико-канонічний вимір. Молебні, як особливий вид богослужіння. Про поховання спочилих. Поняття про піст у Православній Церкві (одноденні і багатоденні пости). Свята Православної Церкви: поняття про «дванадцять» й «великі» свята. Поняття про чернецтво Православної Церкви вимоги до кандидатів їх права, обов'язки.

Перелік питань до іспиту

1. Зробіть етимологічний розбір слова "богослов'я" і визначіть значення цього слова в грецькій філософській і богословській літературі.
2. Проаналізуйте на основі Св. Письма основні критерії догматів віри: теологічність, богоодкровенність, церковність, загальнообов'язковість.
3. Вкажіть на джерела догматичної науки.
4. Проаналізуйте місця С. Письма, які говорять про богонатхненність Св. Передання і Св. Письма.
5. Поясніть як Церква ставиться щодо теорії догматичного розвитку.
6. Поясніть місця Св. Письма які вказують про важливість і значення догматів.
7. Перелічіть віровиклади древньої Вселенської Церкви і дайте короткий коментар на ці догматичні твори.
8. Прокоментуйте догматичні віровизначення Української, Руської Церкви та Східних Церков.
9. Проаналізуйте перший період історії догматики, перелічіть основні догматичні твори і вкажіть на їх особливості.
10. Прокоментуйте другий період історії розвитку догматики.
11. Вкажіть на особливості третього періоду історії догматики та дайте характеристику основним догматичним творам цього періоду.
12. Поясніть структуру курсу догматики.
13. Визначте на основі Св. Письма незбагненність Сутності Божої.
14. Поясніть катафатичний та апофатичний принципи у богослов'ї.
15. Визначте яке значення для людини має природний і надприродний спосіб богопізнання.
16. Поясніть на основі Св. Письма які якості, засоби і моральні умови, які сприяють богопізнанню.
17. Поясніть Властивості Божі.
18. Поясніть як Церква вчить про Святу Трійцю.
19. Проаналізуйте загальні дані про Біблію. З'ясуйте особливості назви і змісту Біблії.
20. Охарактеризуйте способи тлумачення Святого Письма.
21. Проаналізуйте види духовного змісту Біблії (прообраз, притча, аполог, видіння, символ).
22. З'ясуйте біблійні дані про творення світу.
23. З'ясуйте передумови потопу. Ной та його нащадки.
24. Проаналізуйте причина і наслідки вавилонського стовпотворіння.
25. Проаналізуйте Богоявлення Аврааму. Явлення трьох Ангелів. З'ясуйте долю Содома та Гоморри.
26. З'ясуйте обставини народження Ізмаїла та Ісаака. Що прообразного можна помітити у жертвоприношенні Ісаака?
27. З'ясуйте обставини покликання Мойсея. Проаналізуйте єгипетські кари.
28. Проаналізуйте біблійну оповідь про вихід ізраїльтян із Єгипту. Охарактеризуйте настанови про старозавітню Пасху.
29. З'ясуйте обставини переходу ізраїльтян через Червоне море. Проаналізуйте Синайське заповідство.
30. Дайте оглядову характеристику історичному періоду, який охоплений історичними книгами Старого Завіту.
31. Проаналізуйте ісагогічні дані про книгу Псалтир: священні письменники, формування книги, назва, богослужбове використання.
32. Проаналізуйте ісагогічні дані про книгу Притч Соломонових: священний письменник, назва, богослужбове використання.

33. Проаналізуйте ісагогічні дані про книгу Екклезіаста (Проповідника): священний письменник, назва, мета написання.
34. Проаналізуйте ісагогічні дані про книгу Пісні пісень Соломона: назва, автор, канонічність книги. Розкрийте основні елементи змісту книги.
35. Проаналізуйте ісагогічні дані про книгу Премудрості Соломона: назва, автор, час і мета написання.
36. Дайте загальну характеристику пророчих книг Святого Письма Старого Завіту.
37. Проаналізуйте неканонічні пророчі книги Старого Завіту.
38. Висвітліть поняття про історію Древньої Церкви, а також вкажіть на предмет, завдання та мету.
39. Визначте хронологічні межі та основні періоди історії Древньої Церкви.
40. Дайте характеристику загальним джерелам та посібникам Церковної історії.
41. Проаналізуйте релігійні вірування та месіанські очікування іудейського народу в часи Р.Х.
42. Проаналізуйте постать Ісуса Христа як засновника Християнської Церкви за біблійними джерелами.
43. Проаналізуйте день народження Церкви Христової та перші успіхи апостольської праці.
44. Проаналізуйте благовісницьку працю святих апостолів.
45. Охарактеризуйте процес поширення християнства у I ст.
46. З'ясуйте відношення між Церквою та державою впродовж I-III ст. та проаналізуйте гоніння на християн з боку іудеїв і язичників.
47. Охарактеризуйте процес поширення християнства у I-III ст.: його особливості й відмінні риси.
48. Проаналізуйте передумови й причини масових гонінь проти християн на теренах Римської імперії.
49. Проаналізуйте період апологетів Древньої Церкви II-III ст.
50. Висвітліть діяльність Константина Великого та його значення в історії Древньої Церкви.
51. Проаналізуйте богословську проблематику періоду мужів апостольських.
52. Проаналізуйте церковний устрій у II період історії Церкви та умови вступу до кліру.
53. Проаналізуйте специфічність гностицизму II ст. і перемога християнства над ним.
54. Розкрийте поняття про Монтанізм і маніхейство (II-III ст.).
55. Охарактеризуйте специфічність вчення Монархіанства і боротьби з ним Церкви (II-III ст.).
56. Що таке богослужіння і як воно поділяється?
57. Яке походження храму? Охарактеризуйте зовнішню і внутрішню будову храму.
58. Які Священні сосуди використовуються за богослужінням?
59. Що ви знаєте про священно- і церковнослужителів? Які їхні права та обов'язки?
60. Що ви знаєте про добове, тижневе та річне коло богослужінь?
61. Які ви знаєте Богослужбові книги?
62. Які ектенії виголошуються на Вечірні і на Ранній?
63. Які ектенії виголошуються на Літургії?
64. Розкажіть, які особливості повсякденної, шестиричної, славословної, поліелейної та всенічного бдіння?
65. Ваші судження з приводу приготування священнослужителя до Божественної Літургії.
66. Охарактеризуйте чинопослідування Божественної Літургії.
67. Охарактеризуйте чинопослідування Василя Великого.
68. Охарактеризуйте чинопослідування Літургії Ранішеосвячених Дарів.
69. Проаналізуйте таїнства Хрещення і Миропомазання.
70. Проаналізуйте таїнства Покаяння, Причастя та Єлеосвячення.
71. В чому полягає особливість Постового богослужіння.
72. Проаналізуйте чинопослідування постригу в чернецтво.
73. Назвіть види дзвоніння.

Рекомендована література:

1. Александр (Семенов-Тянь-Шанский), епископ. Православный катехизис. – М., 1990.
2. Алипий (Кастальский - Бороздин), архим., Исаяя (Белов), архим. Догматическое богословие. Курс лекций для студентов 2 и 3 курсов Московской Духовной Семинарии. – Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 2000. – 288 с.
3. Введение в православное богословие. Под ред. М.В. Бахтина. – М.: Московский гуманитарный институт повышения квалификации, 2004. – 100 с.
4. Воронов Ливерий, прот. Догматическое богословие. Курс лекций для студентов 3 и 4 курсов Санкт-Петербургской Духовной Академии. – СПб., 1994. – 128 с.
5. Давыденков Олег, свящ. Догматическое богословие. Курс лекций, ч. I,II,III.– М.:ПСТБИ, 2001. Т. 1 – 160 с. Т. 2 – 292 с.
6. Давыденков Олег, свящ. Катехизис. Курс лекций. –М.:ПСТБИ,2000.– 232 с.
7. Догматическое богословие. Конспект лекций. – Коломна: Издание Свято-Троицкого Ново - Голутвина монастыря, 1993. – 400 с.
8. Жив Бог. Православный катехизис. – Лондон, 1989.
9. Святой Иоанн Дамаскин. Точное изложение православной веры. – М.:Издание Сретенского монастыря, 2003. –384 с.
10. Левшенко Б., свящ. Догматическое богословие.–М.:ПСТБИ, 2001. – 234 с.
11. Левшенко Борис, иерей. Катехизис: курс лекций.–М.:ПСТБИ,2000.- 324 с.
12. Лосский В.Н. Очерк мистического богословия Восточной Церкви. Догматическое богословие. – М.: Центр СЭИ, 1991. – 288 с.
13. Лосский В.Н., Петр (Л'юилье), епископ. Толкование на Символ веры. – Киев, 2000.
14. Помазанский Михаил, прот. Православное догматическое богословие –Клин: Фонд «Христианская жизнь», 2001.– 352 с.
15. Филарет (Дроздов), митр. Православный катехизис. – М.: Изд. Сретенского монастыря, - 2003. – 224 с.
16. Свт. Амвросий, еп. Медиоланский. Творения. – К., 1875.
17. Свт. Василий Великий. Творения: В 4-х ч. – Сергиев Посад: Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 1900.
18. Свт. Иоанн Златоуст. Творения. – Т. 2-9. – Почаев, 2005.
19. Блаж. Феодорит, еп. Кирский . Творения. – СПб., 1902.
20. Афанасьев Д.П. Толкование на книгу пророка Исаии (семинарский курс). – Ставрополь, 1894.
21. Бриллиантов Л.И. Краткое руководство к изучению Священного Писания Ветхого Завета. – Могилев, 1914.
22. Лопухин А. П. Толковая Библия, или комментарий на все книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета: В 11-и т. – Т. 1-7. – СПб.,1910
23. Вишневецкий М. Самые необходимые сведения о священных книгах Ветхого и Нового Завета. – М., 1910.
24. Марусьяк М., прот. Біблійсна історія Старого Завіту: В 2-х ч. – Ч. 1-2. – Чернівці: Рута, 2001.
25. Мень О., прот. История религии. В поисках пути, истины и жизни. – М., 1991.
26. Нарциссов Д. Руководство к изучению пророческих книг Ветхого Завета. – Полтава, 1904.
27. Новосад М., Шкрібляк М. Пророчі книги. – Чернівці, 2001.
28. Олесницкий А. А. Руководственные о Священном Писании Ветхого и Нового Завета сведения из творений святых отцов и учителей Церкви. – СПб., 1878.
29. Рождественский Д.В. Учебное руководство по Священному Писанию. – Пг., 1915.
30. Соболев Михаил, свящ. Пророческие книги Ветхого Завета. Учебное пособие, составленное применительно к программе духовной семинарии. – М., 1899.
31. Спасский П.Н. Толкование на пророческие книги Ветхого Завета. Книги пророков Исаии, Иеремии, Иезекииля и Даниила. – СПб., 1999. Изд. 3-е. - СПб., 1912.

32. Апостольські постанови / пер. єпископа Епіфанія (Думенка). – К. : Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату, 2011.
33. Балух В.О. Візантиністика. – Чернівці: Книги ХХІ, 2006. – 606 с.
34. Болотов В. В., проф. История Церкви в период Вселенских соборов. – М., 2007.
35. Болотов В. В., проф. Лекции по Истории Древней Церкви : в 4 т. – М., 1994.
36. Головащенко С. І. Історія християнства : курс лекцій. – К. : Либідь, 1999.
37. Григорій Богослов, свт. Слово 3 (Григорій Богослов виправдовує своє віддалення у Понт після рукоположення на пресвітера і потім повернення звідти; а також учить, наскільки важливий сан священства і яким має бути єпископ // Творіння : у 2 т., 4 кн. / святитель Григорій Богослов, архієпископ Константинопольський. – К. : Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату, 2010. – Т. 1, кн. 1: Слова. – С. 16 – 60.
38. Дворкин А. Очерки по истории Вселенской Православной Церкви. – Нижний Новгород : Христианская библиотека, 2006.
39. Деяние Вселенских соборов / издание в рус. пер. при Казанской Духовной Академии : в 6 т. – Казань, 1891.
40. Евсевий Памфил. Церковная история. – М. : Издание Спасо-Преображенского Валаамского монастыря, 1993.
41. Зинич П., прот. Патрологія / Київська православна богословська академія. – К., 2014.
42. История Византии: В 3-х т. – М., 1967. Т. 3.
43. Іоан Золотоустий, свт. Про священство // Повне зібрання творінь святителя Іоана Золотоустого / пер. прот. Михаїла Марусяка ; під ред. патріарха Філарета (Денисенка). – К. : Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату, 2009. – Т.1. Кн.2. – С. 5 – 96.
44. Карташев А.В. Вселенские соборы. – М. : Эскимо, 2006.
45. Лебедев А.П. Исторические очерки состояния византийско-восточной церкви от конца XI до середины XV в. – Спб., 1998.
46. Лесюк М., прот. Історія Древньої Церкви / Київська православна богословська академія. – К., 2013.
47. Ориген. О началах. – Самара : Изд-во «РА», 1993.
48. Острогорский Г. Історія Візантії. – Львів, 2002.
49. Поснов М. Э. История христианской Церкви до разделения Церквей 1054 г. – М. : Высшая школа, 2005.
50. Саган О. Н. Вселенське Православ'я: суть, історія, сучасний стан. – К. : Світ знань, 2004.
51. Созомен Ермий. Церковная история. – СПб. : Тип-ия Фимена, 1851.
52. Сократ Схоластик. Церковная история. – М. : Рос. полит, энциклопедия, 1996.
53. Феодорит Кирський, єп. Церковная история. – М., 1993.
54. Чобич С., прот. Історія Християнської Церкви : в 4 ч. – Л. : Добра справа, 2001.
55. Щербань М., прот. Патрологія : навч. посібник. – Ч.1. – Період мужів апостольських / прот. М. Щербань. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 112 с.
56. Щербань М., прот. Патрологія : навч. посібник у 2-ох ч. – Ч.2. – Період християнських апологетів II століття та боротьби християнської Церкви з гностицизмом / протоієрей Микола Щербань. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 200 с.
57. Апостол. - К.: Воскресіння, 1997. - 547 с.
58. Афанасий (Сахаров), єп. О поминовении усопших по Уставу Православной Церкви. - СПб., 1995. - 238 с.
59. Булгаков С. Настольная книга для священно-церковно- служителей. - М.: ИздательскийотделМосковскогоПатриархата, 1993. -1794 с.
60. Воскресний Октоїх і Загальна Мінея. - К. : Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2001. - 693 с.
61. Всенощноебдение и литургия: Разъяснение церковного богослужения. - М.: ИздательствоМосковскойПатриархии РПЦ, 2011.-288 с.
62. Георгиевский А. ЧинопоследованиеБожественнойЛитургии. - М., 1991. - 123 с.

63. Дебольский Г., прот. Днибогослужений Православной Церкви: В 2 т. - М. :¹¹ Издательство «Отчий дом», 1996. - Т. 1. - 664 с.
64. Дебольский Г., прот. Дни богослужений Православной Церкви: В 2 т. - М. : Издательство «Отчий дом», 1996. - Т. 2. - 334 с.
65. Дмитриевский И. Историческое, догматическое и таинственное изъяснение Божественной литургии. Основано на Священном Писании, правилах Вселенских и Поместных Соборов, и на писании Св. Отцев Церкви. - М. : Издательский отдел Московского Патриархата, 1993. - 427 с.
66. Иоанн (Маслов), архим. Практическое руководство для священно-церковнослужителей при совершении богослужений в двенадцатые праздники, дни Постной и Цветной Триоди. - К.: Общество любителей православной литературы. Издательство шимени свт. Льва, папы Римского, 2007. - 311 с.
67. Кашкин А. Устав Православного Богослужения. - Саратов, 2010. - 687 с.
68. Киприан (Керн), архим. проф. Евхаристия. - М. : Храм свв. Космы и Дамиана на Маросейке, 2001. - 336 с.
69. Мінея Святкова: В 2 ч. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2002 - Ч. 1.-822 с.
70. Мінея Святкова: В 2 ч. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2003 - Ч. 2. - 702 с.
71. Молитовник. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. - 506 с.
72. Никольский К. Руководство к изучению Богослужения Православной Церкви. - К.: Общество любителей православной литературы. Издательство шимени свт. Льва, папы Римского, 2005. - 328 с.
73. Октоїх: В 2 ч. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2006. - Ч. 1.-846 с.
74. Октоїх: В 2 ч. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2006. - Ч. 2. - 798 с.
75. Псалтир. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. - 438 с.
76. Псалтирь Следованная: В 2 ч. - М. : Московская Патриархия, 1978. - Ч. 2. - 564 с.
77. Псалтирь Следованная: В 2 ч. - М. : Московская Патриархия, 1978. - Ч. 1. - 466 с.
78. Розанов В. Богослужебный устав Православной Церкви. - М. : Издание Православного Братства Священномученика Ермогена, 2001. - 796 с.
79. Серафим Слобідський, прот. Закон Божий. В українському перекладі з доповненнями: переклад Патріарха Філарета (Денисенка). - К. : Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. - 655 с.
80. Скабалланович М. Толковый Типикон: объяснительное изложение типикона с историческим введением. - М. Издание Сретинского монастыря, 2004. - 815 с.
81. Служебник. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 1999. - 483 с.
82. Субботин К., свящ. Руководство к изучению устава богослужения Православной Церкви. - К.: Общество любителей православной литературы. Издательство шимени свт. Льва, папы Римского, 2010. - 348 с.
83. Требник: В 2 ч. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. - Ч.1 - 526 с.
84. Требник: В 2 ч. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. - Ч. 2. - 605 с.
85. Устав Православної Церкви у питаннях і відповідях. - / прот. М.Симчич. - Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011.
86. Часослов. - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. - 390 с.
1. Болотов В.В. Лекции по истории древней церкви. - М.: Мартис, 2000. Т. 2, 4.

2. Булгаков Сергей, протоиерей. Православие. Очерки учения Православной Церкви. ¹²
– М.: Терра, 1991. – 416 с.
3. Василий (Кривошеин), архиеп. Символические книги в Православной Церкви. – М.: Сардоникс, 2002.
4. Василий (Родзянко), еп. Теория распада вселенной и вера отцов. Каппадокийское богословие - ключ к апологетике нашего времени (Апологетика XXI века). – М.: Православный паломник–Грааль, 1996.–238 с.
5. Вышеславцев Б.П. Этика преображенного эроса. / Вступ. стат., сост. и коммент. В.В.Сапова. – М.: Республика, 1994. – 368 с.
6. Григорий Палама. Триады в защиту священно-безмолвствующих / Перевод, послесловие и комментарии В. Вениаминова.– М.: Канон +, 2003. – 384 с.
7. Давыденков О., свящ. Тайна велия сия. Бог явился во плоти. – М.: ПСТБИ, 2002.–120 с.
8. Догматические послания православных иерархов XVII – XIX веков о православной вере. – Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 1995.
9. Зеньковский В.В. Основы христианской философии. – М.: Канон+,1997.–560 с.(История христианской мысли в памятниках)
10. Иванов Н., прот. И сказал Бог... Библейская онтология и антропология. – М., 2001. – 350 с.
11. Иларион (Алфеев), игумен. Таинство веры. Введение в православное догматическое богословие. – Клин, 2000.
12. Ильин И.А. Аксиомы религиозного опыта. Т. I – II. – М., 1993.
13. Козлов М., прот. 400 вопросов и ответов о вере, Церкви и христианской жизни. – Изд-во Сретенского монастыря, 2001. – 400 с.
14. Кудрявцев-Платонов В.Д. О доказательствах бытия Бога.
15. Кураев А., диакон. Традиция, догмат, обряд. – М., 2000.
16. Лосский В.Н. Богословие и боговидение. – М, 2000.
17. Лосский В.Н. По образу и подобию. – М., 1995.
18. Льюис К.С. Любовь. Страдание. Надежда. М.: Республика, 1992. – 550 с.
19. Ляшевский С., прот. Библия и наука о сотворении мира. – М.,1996. – 280 с.
20. Макарий (Булгаков), митр. Православно - догматическое богословие (в 2-х томах). Репринтное воспроизведение издания: СПб., 1900. – Коломна: Свято - Троицкий Ново-Голутвин монастырь, 1993.
21. Максим Грек, преп. Творения в трех частях. Догматико-полемические сочинения. – СТСЛ, 1996.
22. Максим Исповедник, преп. Творения. Перевод, вступит. Статья и комментарии А.И. Сидорова. – М.: Мартис, 1993 – ПСТБИ. Т 1 – 366 с. (серия «Святоотеческое наследие»).
23. Малиновский Н., прот. Православное догматическое богословие. Очерк православного догматического богословия. – М., 2000.
24. Махнач В.Л. Очерки православной традиции. – М., 2000.
25. Мейендорф И., прот. Введение в святоотеческое богословие. – Клин: Фонд «Христианская жизнь», 2001. – 450 с.
26. Полкинхорн Дж. Вера глазами физика: Богословские заметки мыслителя «снизу-вверх». – М., 2000.
27. Полный православный богословский энциклопедический словарь. Т. 1-2. – СПб, 1992 (репринт 1912 г.).
28. Половинкин А. И. Пробуждение России: преодоление барьера неверия и маловерия. – Волгоград: Издатель, 2000. – 232 с.
29. Православная энциклопедия. Русская Православная Церковь. – М.: Церковно – научный центр «Православная энциклопедия», 2000. – 656 с.
30. Сильвестр (Малеванский), епископ. Опыт православно-догматического богословия. – М., 2000.
31. Суинберн Ричард. Есть ли Бог? – М., 2001.

32. Тайнов Э.А. Трансцендентальное. Православная метафизика. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Мартис-Пресс, 2002. – 216 с.
33. Хомяков А.С. Церковь одна. – М.: ПСТБИ, 2001. – 254 с.
34. Феофан Затворник, свт. Душа и ангел – не тело, а дух. – М., 1999.
35. Филарет (Гумилевский), архиеп. Православное догматическое богословие. – М., 2000.
36. Хопко Фома, прот. Основы Православия. Пер с англ. – Минск, 1991 (репринт издания: Нью-Йорк, 1989).
37. Христос Яннарас. Вера Церкви. – М., 1992.

Додаткова література:

1. Бецольд Е. Ассирия и Вавилон. – СПб., 1904.
2. Біблійний атлас. — Київ: «Сетекс-ЛТД», 1994.
3. Библийская энциклопедия. — М.: Архимандрита Никифора, 1891.
4. Большой энциклопедический словарь. — М.: «Большая Российская энциклопедия», 1998.
5. Брайн Д. История Израиля. – М., 1992.
6. Геллей Г. Біблійний довідник. — Торонто, 1985.
7. История древнего Востока. – М., 1988.
8. Костів К.. Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів.– К., 1995.
9. Кун А. Міфи і легенди стародавньої Греції. – К., 1995.
10. Море А., Деві Х. На заре історії. – М., 1923.
11. Никольский Н. М. Древний Вавилон. – М., 1913.
12. Никольский Н. М. Древний Израиль. – М., 1922.
13. Нюстрем Э. Библийский словарь.— Торонто, 1985.
14. Прайс Е. История религии. – СПб., 1904.
15. Редер Д. Г. Мифы и легенды древнего Двуречья. – М., 1965.
16. Рубинштейн Р. Новейшие археологические открытия в Египте. – М., 1962.
17. Соден Г. Ф. Палестина и ее история. — М., 1909.
18. Троецкий И. Г. Библийская археология.– СПб., 1913.
19. Тураев Б.А. История древнего Востока. – Ленинград, 1935.
20. Флиттнер Н. Д. Культура и искусство Двуречья. — М., 1956.
21. Чайлд Г. Древний Восток при свете новых раскопок. — М., 1956.
22. Юнгеров П. Частное историко-критическое введение в священные ветхозаветные книги. Выпуск второй. – Казань, 1907.
23. Васильев А. Латинское владичество на Востоке. Эпоха Латинскоц и Никейской и Империи 1204 – 1261. – Петроград, 1923.
24. Горянов Б. Позневизантийский феодализм. – М., 1962.
25. Карпов С.П. Латинская Романия // ВИ. - № 12.
26. Карпов С.П. Трапезундская империя и западноевропейские государства в XIII – XV вв. – 1981.
27. Лозінський К., прот. Святий Правовірний Юстиніан Великий. Християнський імператор і богослов / Київська православна богословська академія. – К., 2014.
28. Медведев И. Византийский гуманизм XII – XV вв. – Л., 1976
29. Медведев И. Очерки византийской дипломатии. – Л., 1988.
30. Медовиков Д. Латинские императоры в Константинополе. – М., 1849.
31. Прокопий Кесарийский. Война с персами. Война с вандалами. Тайная история. – СПб., 1998.
32. Прокопий Кесарийский. О постройках. – М., 1996.

33. Эпифаний Кипрский. Сочинения : в 4 т. – М., 1892. – Т. 1.
34. Смирнов Е.И. История Христианской Церкви. – М., 1997.
35. Смирнов П., прот. История христианской православной Церкви, – М., 1998.
36. Соколов Н.П. Образование Венецианской колониальной империи. – Саратов, 1963.
37. Спасский А. А. История догматических движений в эпоху Вселенских соборов. – М. : Новая книга, 1995.
38. Степовик Д. В., проф. Візантологія. – К. : Місіонер, 2013.
39. Степовик Д. Візантологія. – Івано-Франківськ, 2002.
40. Тальберг Н. История христианской Церкви. – М., 1991.
41. Успенский Ф.И. История Византийской Империи: В 3-х т. – М., 1997 – 1998. – Т.3.
42. Успенский Ф.И. Очерки по истории Трапезундской империи. – Л., 1929.
43. Фаррар Ф. Жизнь и труды св. апостола Павла / перев. с англ. А. П. Лопухина. – К., 1994.
44. Филарет (Гумилевский), архиеп. Историческое учение об отцах Церкви. – К., 2007.
45. Хомин Л. Історія Древної Церкви: Курс лекцій. – К., 2002.
46. Хомин Л. Передумови першого Вселенського Собору. – К., 2000.
47. Чельцов И. История христианской церкви. – СПб., 1861.
48. Шмеман А., прот. Исторический путь Православия. – К. : Пролог, 2003.
49. Щеглов Н. Апологетик Тертуллиана. – К., 1888.
50. Афанасьев Н., прот. Трапеза Господня. - Рига, 1991. - 92 с.
51. Богослужебные таблицы церковных служб // Типикон, сиесть устав церковный на 1996 год. - К. : Заря, 1995. - С. 116-122.
52. Вениамин (Милов), еп. Чтения по литургическому богословию. - К. : Общество любителей православной литературы. Издательство имени свт. Льва, папы Римского, 2004. - 344 с.
53. Виссарион (Нечаев) еп. Толкование на Божественную Литургию (по чину св. Ив. Златоустого и св. Вас. Великого) - К., 2002.
54. Всенощное бдение. Литургия / Составитель И. Я. Авдиев. - М., 1982.
55. Гаслов И., Кашкин А. Православное Богослужение. - СПб.: Сатисъ, 2002. - 400 с.
56. Георгиевский А.Н. Чинопоследование Божественной Литургии. -Ниж. Новгород, 1995.
57. Голубцов А. Из чтений по церковной археологии и литургике. - М.: Паломник, 1996. - 286 с.
58. Гринів Богдан, прот. Літургіка. - Луцьк, 1995.
59. Дебольський Г.С. прот. Православная Церковь в её таинствах богослужения, обрядах и требах. - М.: Отчий дом, 1996.
60. Карабинов И. Лекции по Литургии. - Спб., 1910.
61. Киприан (Керн), архим. Литургика. Гимнография и эртология. - М. : Крутицкое Патриаршее Подворье, 1909. -151 с.
62. Книга правил святых апостолів, вселенських і помісних соборів і святых отців / пер. з рос. С. М. Чокалюка. -К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2008. - 367 с.
63. Короткий Богословсько-літургічний словник./ За ред. прот. Миколая Симчича. - Чернівці: Чернівецький Нац. Ун-т, 2010.
64. Красовицкая М.С. Литургика. - М.: Свято-Тихоновский Богословский институт, 2008.
65. Мансветов И. Церковный устав. - М., 1885.
66. Мень А. прот. Православное Богослужение. - М, 1991.

67. Неаполитанский А. Церковный устав в таблицах: В 3 ч. - М.: Международный издательский центр православной литературы, 1994. - 128 с.¹⁵
68. Нефёдов Г., прот. Таинства и обряды Православной Церкви. Изд. 2-ое-М., 2002.
69. Никольский К. Пособие к изучению устава богослужения Православной Церкви. - СПб.: Синодальная Типография, 1907. - 878 с.
70. Собрание древних Литургий. - М., 2004.
71. Сойко Б., дияк. Про літургію.// Православний вісник. - К., 1973. - № 4 . - С. 25 - 27.
72. Успенский Н. Православная вечерня: Историко-литургический очерк. Чин всенощного бдения на Православном Востоке и в Русской Церкви. - М., 2004. - 480 с.
73. Успенский Н. Православная литургия: историко литургические исследования. Праздники, тексты, устав. - М., 2007. - 432 с.
74. Шмеман А. прот. Введение в Литургическое Богословие. - М., 1996.
75. Шмеман А. прот. Евхаристия Таинства Царства. – 2-е узд. – М., 1996.
76. Ярмусь С., прот. Православне Богочитання як досвід віри: Популярний посібник для вірних / Упорядкування і післямова М. С. Тимошика. Передне слово архієп. Димитрія Рудюка. - Київ-Віннепег: Наша культура і наука, 2005. - 104 с.

Загальна шкала

та критерії оцінювання результатів вступних випробувань

Загальна кількість балів, які може набрати потенційний здобувач вищої освіти за результатами вступних випробувань (співбесіди) – 200 балів. З них 100 балів комісія виставляє за його явку та участь у вступному випробуванні (співбесіди), а решту (100 балів) можна набрати, відповідаючи на основні та додаткові запитання (додаткові питання комісія може поставити у разі потреби уточнити рівень обізнаності з основними питаннями білетів).

Здобувач одержує білет, у якому є три теоретичні завдання. Після підготовки відбувається усна бесіда здобувача з членами комісії.

Оцінку "ВІДМІНО" (176-200 балів) здобувач одержує, коли дає вичерпні відповіді на поставлені питання, демонструє розуміння смислу богословських понять і категорій, функцій та класифікацій релігійних уявлень, впевнено аналізує специфіку розвитку богословської науки на різних історичних відрізках часу, демонструє ґрунтовні знання сутності провідних богословських концепцій, обізнаний з основною та додатковою літературою з відповідної проблематики, вміє аналізувати першоджерела, аргументувати власну позицію з актуальних дискусійних проблем сучасного богослов'я.

Оцінку "ДОБРЕ" (150-175 балів) здобувач отримує за вичерпну відповідь на поставлені питання, розуміння смислу богословських понять і категорій, характеристику специфіки богослов'я впродовж різних історичних періодів, знає суть основних богословських концепцій, обізнаний з основною літературою з відповідної проблематики, вміє аналізувати першоджерела, проте недостатньо переконливо аргументує власну позицію з актуальних дискусійних проблем сучасного богослов'я.

Оцінку "ЗАДОВІЛЬНО" (124-149 балів) здобувач заслуговує за відповідь, яка свідчить, що він у цілому розуміє смисл богословських понять і категорій, може охарактеризувати специфіку богослов'я на різних історичних відрізках часу, але не знає сутності концепцій богослов'я, недостатньо обізнаний з літературою з відповідної проблематики, не вміє аналізувати теоретичні першоджерела, недостатньо переконливо аргументує власну позицію з актуальних дискусійних проблем сучасного богослов'я.

Оцінка "НЕЗАДОВІЛЬНО" (0-123 балів) здобувачеві виставляється за нерозуміння смислу богословських понять і категорій, нездатність охарактеризувати специфіку богослов'я на різних історичних відрізках часу, незнання сутності теоретичних концепцій богослов'я, недостатню обізнаність з літературою, невміння аналізувати першоджерела, відсутність власної позиції з актуальних дискусійних проблем сучасного богослов'я.